

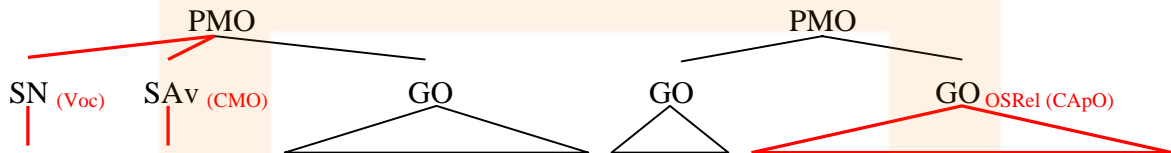
Regles categorials, d'assignació i d'inserció lèxica

01. PMO → (SN) (SAv⁺) (SP) (TEMA) GO (GO) (SN)

L'oració (O) pot ser modificada per elements perifèrics, externs:

- el SN vocatiu (Voc),
- els SAv i SP complements modals de l'oració (CMO),
- els GO o SN complements oracionals (CApO) en aposició i algun altre tipus de clàusula subordinada (GO) (Vegeu *Funcions sintàctiques...* p. 35 - 37);

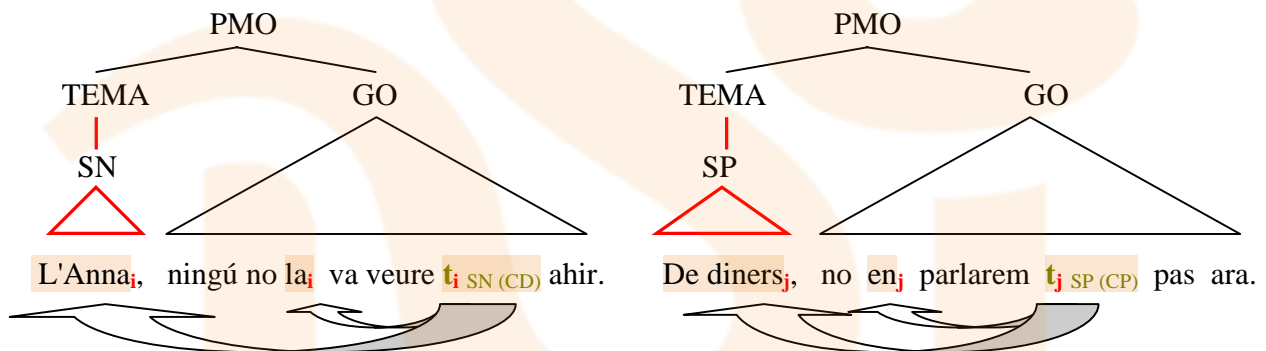
Podem, doncs, batejar aquest bloc (l'oració i els seus modificadors externs) com a "projecció màxima de l'oració" (PMO), "conjunt oracional" o "tot oracional".

Laia, desgraciadament, la Grossa no ens tocarà. Ha caigut, que és el pitjor que podia passar.

02. TEMA → SN o SP [transloció]

Si en una oració caire més aviat subjectiu volem fer la predicació sobre un element diferent del subjecte, podem avançar-lo al davant mateix de l'oració, al TEMA i deixar-ne una còpia pronominal al costat del verb, si és possible (tematització) (*Funcions sintàctiques...* p. 35).

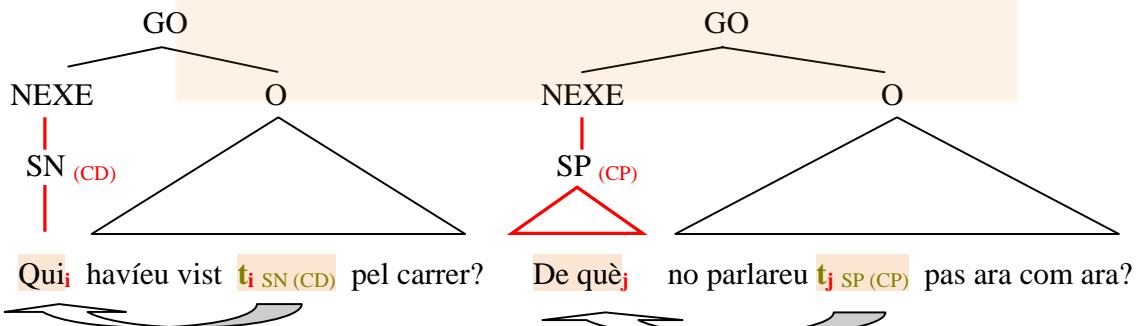
L'Anna_i, ningú no la_i va veure t_i SN (CD) ahir.

De diners_j, no en_j parlarem t_j SP (CP) pas ara.

03. GO → NEXE O

04. NEXE → ConjS o Ø; o bé SN, SP o SAv [transloció]

Generem a NEXE les conjuncions de subordinació (ConjS) o hi traslladem els SN, SP o SAv relatius i interrogatius, que sense perdre la seva funció sintàctica, esdevenen marca de subordinació en les oracions de relatiu i en les interrogatives indirectes (respectivament).

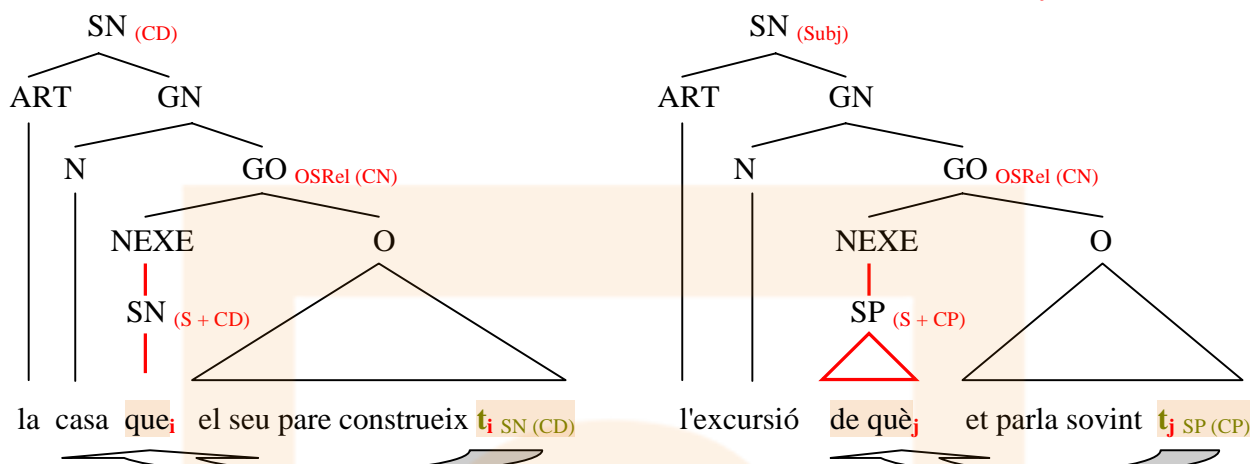
Qui_i havíeu vist t_i SN (CD) pel carrer?

De què_j no parlareu t_j SP (CP) pas ara com ara?

Observem com s'enfocaria l'anàlisi d'unes oracions de relatiu explicatives (*Relatiu p. 2*):

Ja veiem [la casa [que (Subordinador / DC) el seu pare construeix] OSRel (CN)] SN (CD).

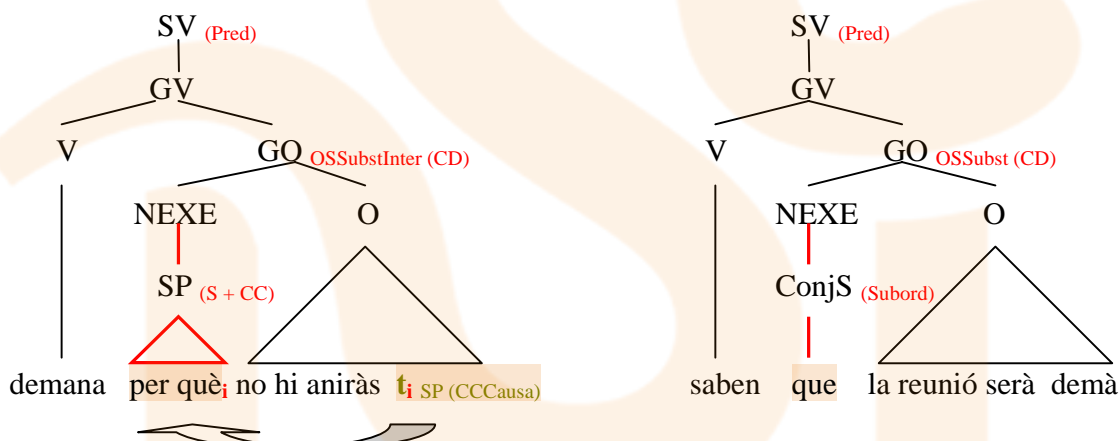
És gaire llarga [l'excursió [de què (Subordinador / CP) et parla sovint] OSRel (CN)] SN (Subj)?

Vegem com s'enfocaria l'anàlisi de dues oracions substantives de tipus diferent (*Relatiu p. 2*):

L'Anna [demana [per què (Subordinador / CC) no hi aniràs] OSSubst (CD)] SV (Pred).

Tots els socis [saben [que (Subordinador) serà demà] OSSubst (CD)] SV (Pred)?

05. O → SN o GO FLEX SV; o bé SN SA [oració reduïda, clàusula petita]

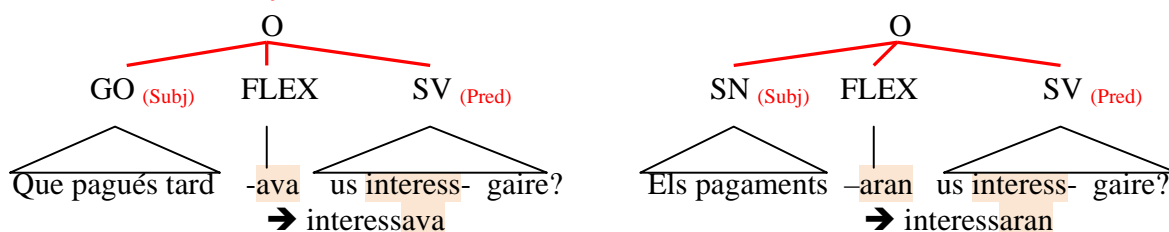
Poden fer de subjecte d'una oració tant un SN com un GO, una clàusula completiva o proposició subordinada substantiva.

En les anàlisis someres sovint passarem per alt el constituent FLEX per la seva complexitat i perquè pot distreure del propòsit de l'anàlisi, que pot ser la recerca de sintagmes o de funcions.

Vegem com s'enfocaria la creació d'una completiva de subjecte i d'una oració simple:

[Que pagués tard] OSSubst (Subj) [us interessava gaire?] SV (Pred).

[Els pagaments] SN (Subj) [us interessaran gaire?] SV (Pred).

12. PERF → *hav-* -PP

Els temps perfets es formen amb el verb *haver* seguit d'un verb en participi passat: *he vingut*, *haviem estat cantant*, *haurem estat enganyats*.

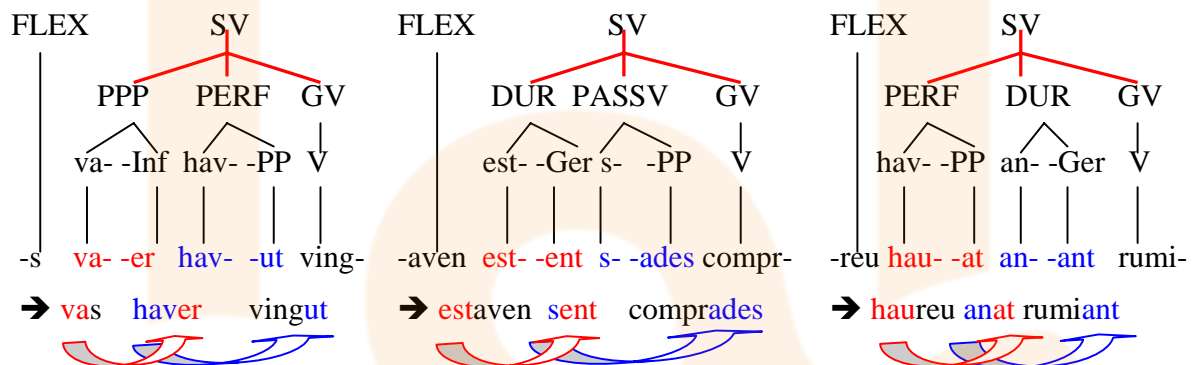
13. DUR → *est-* Ger o *an-* Ger

La duració s'expressa amb la perífrasi composta per l'auxiliar *estar* o *anar* seguit d'un verb en gerundi: *estava nedant*, *anava dient*, *estava sent atracat*, *vaig anar aguantant*.

14. PASSV → *ess-* PP

Formem la passiva amb l'auxiliar *ser* o *ésser* seguit d'un verb en participi passat: *era venut*, *van ser traïts*, *haviem estat escoltats*, *estaven sent traslladats*.

Si es creu convenient, es pot detallar l'anàlisi de les perífrasis verbals, com a continuació:

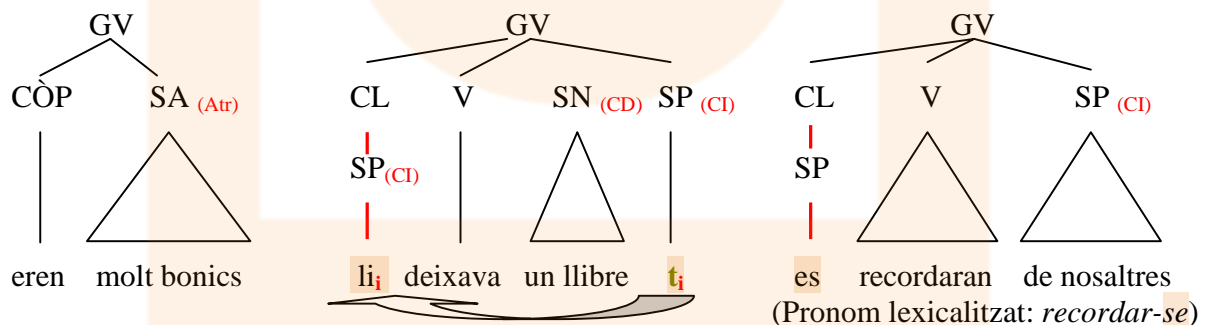
15. GV → (CL) CÒP (CL) SA/SN/GO/SP; o bé (CL) V (CL) (SN) (SP⁺) (SA_v)

El grup verbal genera el verb i els seus complements regits:

- en un **SV atributiu** el verb és copulatiu (CÒP) i fa d'atribut un SA, un SN, un GO (oració substantiva) o un SP;
- en un **SV predicatiu**, en canvi, el verb duu càrrega semàntica i pot exigir un o diversos complements, com un SN_(CD), un SP_(CL/CP) o un SA_v_(CP).

El GV també pot acollir, davant o bé darrere del verb, un o diversos clítics (CL) amb funció sintàctica (*li deixava un llibre*) o lexicalitzats (*es recordaran de nosaltres*).

16. CL → SN, GN o SP [transloció d'un clíctic amb funció o lexicalitzat]

17. SA_v → (INT) GA_v (SP⁺) (GO)

Quan el sintagma adverbial va precedit d'un intensificador (INT) com *més*, *menys* o *tan*, exigeix un segon terme de la comparació del tipus SP o GO introduït per la conjunció *que* o per *com*. A la RR 23, referent al SA, es poden veure exemples semblants.

18. GA_v → Av (SP)

El GA_v pot contenir, a més del nucli adverbial (Av), un complement (SP):

Et veig [[*més*]_{INT} [[*malament*]_{Av} [*de l'estómac*]_{SP(CAv)}]_{GA_v} [*del que suposàvem*]_{SP(Seg. terme comp)}]_{SA_v}

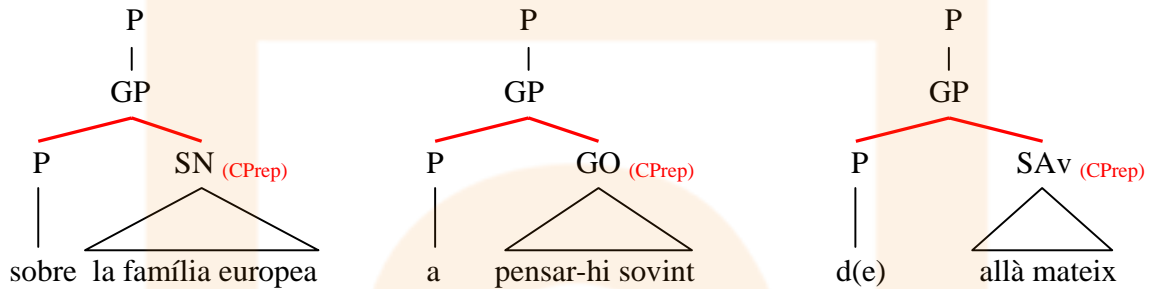
19. SP → (INT) GP (SP) (GO)

El SP amb certes preposicions (*lluny, amunt...*; vegeu p. 23) pot generar un intensificador (INT), que si és *més, menys* o *tan* exigeix un SP o GO (introduït per la conjunció *que* o per *com*) que fa de segon terme de la comparació. Es poden veure exemples semblants a la RR 23, referents al SA.

Et veiem **[més]_{INT}** **[lluny]_{Av}** **[de la meta]_{SP(CPrep)}** **GP** **[que no pas l'Eva]_{GO(Seg. terme comp)}** **SP**

20. GP → P SA_v / P SA / P SN / P GO / P SP

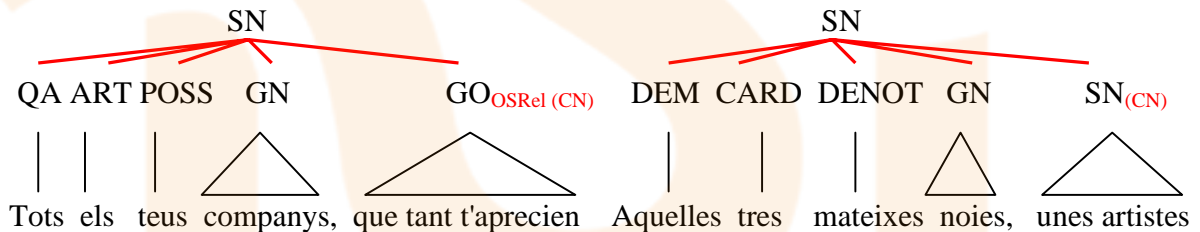
El grup preposicional (GP) genera el nucli del sintagma, la preposició (P), i el seu terme o complement de la preposició (un SN, un GO, un SA_v, SA o un altre SP, si es tracta d'una preposició composta) (vegeu p. 23).

Sol ser preferible deixar només esbossada l'anàlisi de les preposicions compostes, força complexa.

21. SN → (QA) (ART o DEM o INDEF o TOT) (POSS) (CARD o QR o SN) (DENOT o ANUM) GN (SN) (SA) (SP) (GO)

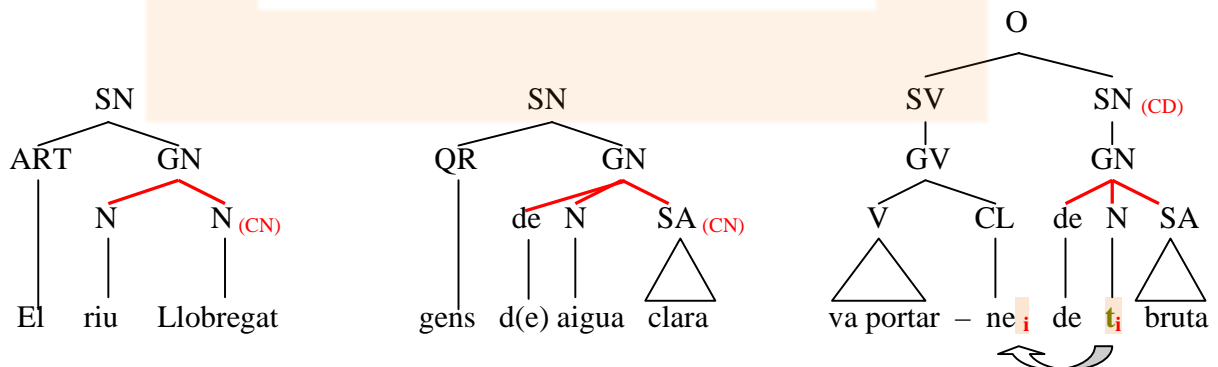
El SN pot generar davant del GN els determinants (amb certes incompatibilitats entre si) i al darrere, uns SN, SA, SP i GO amb funció, generalment, de CN explicatiu:

22. GN → (de) (SA) N (N)(SA⁺)(SP⁺)(GO)

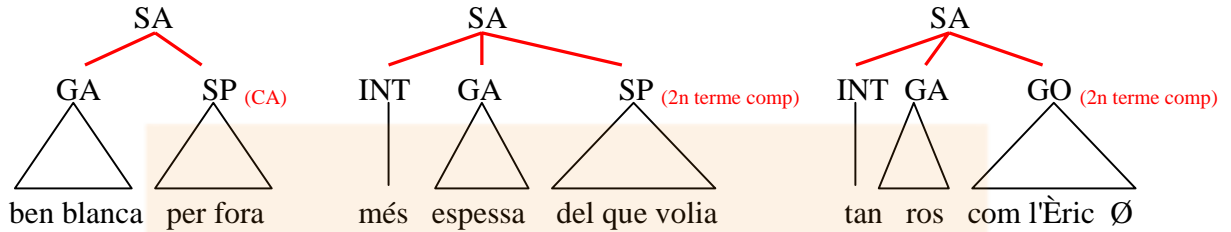
El GN genera els complements del nom ponderatius (SA) davant del nom i especificatius o restrictors al darrere: sintagmes adjectivals (SA) i preposicionals (SP), oracions de relatiu (GO).

[El riu Llobregat]_{SN} no va dur **[gens d'aigua clara]_{SN}**: va portar-**[ne de bruta]_{SN}**.

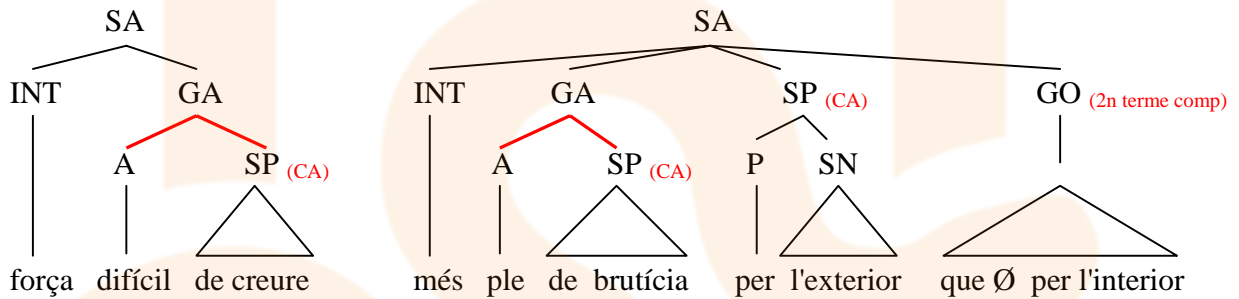
23. SA → (INT) GA (SP⁺) (GO)

El sintagma adjectival (SA) pot generar un intensificador (INT), que si és *més*, *menys* o *tan* exigeix un SP (de + SN) o un GO (introduït per les conjuncions *que* o *com*) que fa de segon terme de la comparació. El SP, a més, pot fer de complement no regit per l'adjectiu.

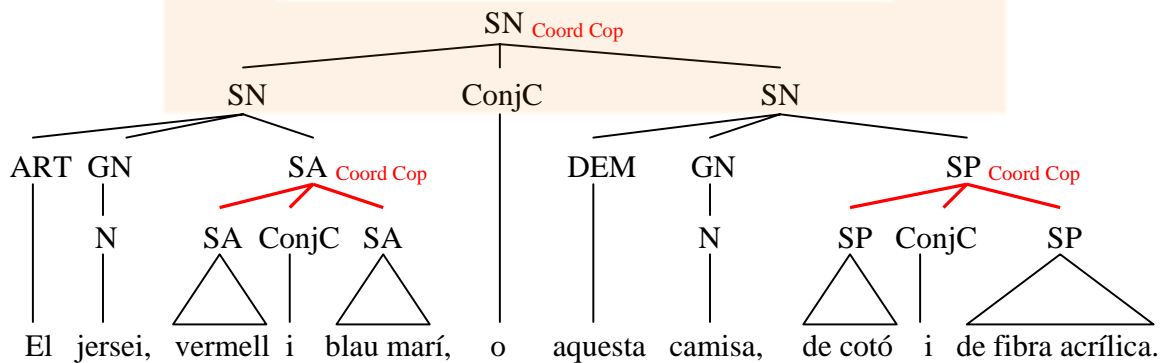
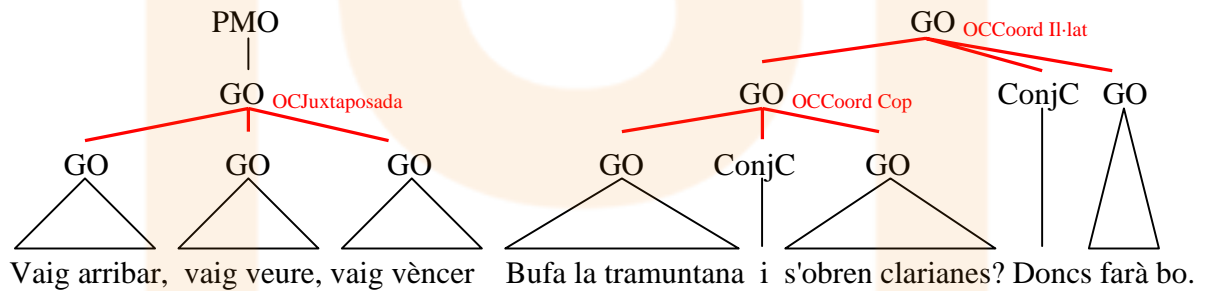
24. GA → A (SP)

El grup preposicional (GA) genera el nucli del sintagma, l'adjectiu (A), i el seu complement exigít, un SP.

25. X → [(ConjC) X]⁺

La regla genera seqüències coordinades o juxtaposades d'elements de la mateixa categoria sintàctica. X es refereix tant als sintagmes nominal (SN), adjectival (SA), adverbial (SAv) i preposicional (SP) com a la mateixa oració (GO, PMO).

Regles d'assignació lèxica

La generació d'una estructura de categories sintàctiques per acollir els arguments d'un verb desemboca en cadenes acabades en rètols de categories lèxiques (N, A, Av...), a les quals finalment s'assigna un mot de la categoria corresponent.

26. CÒP → ésser, estar, semblar, esdevenir.	Verb copulatiu
27. V → saltar, comprar, discutir, agrair...	Verb
28. AV → aquí, allà, endavant, ara, ahir, bé, ràpidament, de gust...	Adverbi
29. P → a, de, amb, per, contra, prop, abans, dalt, sota...	Preposició
30. ConjC → i, o, ni, però, sinó...	Conjunció coordinant
31. ConjS → que, si, perquè, mentre...; encara que, per tal de, a fi de...	Conjunció subordinant
32. NEG → no.	Negació
33. INT → gaire, gens, més, com, que, bastant, extraordinàriament...	Intensificador
34. A → alt, groc, espès, intens, madur, espacial...	Adjectiu
35. SP → com, quan, on; se, te ...(CI), ne, hi.	Sintagma preposicional
36. SN → qui, què, que; tot, altri; se, te ...(CD); PRO.	Sintagma nominal
37. GN → jo, tu, ell... si; quelcom, res; lo, la..., ho.	Grup nominal
38. N → això, allò; un, hom, algú, ningú, res, tothom; ne; taula, cadira...	Nom o substantiu
39. QA → tot (per exemple: <i>tota la gent</i>).	Quantificador absolut
40. ART → el, la, els, les; en; quin.	Article / interrogatiu
41. DEM → aquest, aqueix, aquell.	Demostratiu
42. POSS → meu, teu, seu, nostre, vostre, seu, llur; mon, ma, mos, mes...	Possessiu (tònic / àton)
43. DENOT → mateix, altre, sol, únic, tal, cert, qual.	Denotatiu
44. INDEF → un, algun, cap, qualsevol.	Indefinit
45. CARD → un, dos / dues, tres...	Cardinal
46. TOT → cada, ambdós / ambdues, sengles, tot (per exemple: <i>tot home</i>).	Totalitzador
47. QR → gens, tot; tant, quant, molt, poc, bastant, gaire, prou, més, menys; força, massa, que.	Quantificador relatiu
48. ANUM → primer, segon; mig, terç, quart; triple, quàdruple...	Adjectiu numeral

Algunes convencions

En les regles de reescriptura s'indica que una **categoria** és **opcional** amb parèntesis; per exemple:

a la RR 23, SA → (INT) GA (SP⁺) (GO), són opcionals els constituents INT, SP i GO.

El superíndex “+” indica que podem generar un o més elements de la categoria marcada; per exemple:

a la RR 23, SA → (INT) GA (SP⁺) (GO), vol dir que pot haver-hi un o més SP.

Per no confondre les categories gramaticals o lèxiques (N, A, ART...) i les categories sintàctiques (SN, SV...) amb les funcions sintàctiques s'ha optat per indicar sempre les **funcions sintàctiques** amb uns parèntesis o bé encerclar-les; per exemple:

[Menjava [pa] _{SN(CD)}] _{SV(Pred)}, on (CD) indica complement directe i (Pred), predicat.

L'anàlisi sintàctica moltes vegades es fa força exhaustivament; però, cada vegada que analitzem una oració, hem de preguntar-nos quins aspectes pretenem posar de relleu; per això, sovint serà preferible **esbossar simplement l'anàlisi de certes parts** de l'oració i posar sota certs rètols (GO, SN, SA...) un triangle que englobi les unitats sintàctiques que deixem només plantejades, tal com hem fet més amunt; per exemple a les RR 23, 25 i 25.

És molt útil d'aplicar una regla d'economia de redundàncies que ens permeti **d'escurçar les cadenes predictibles** eliminant els nusos o rètols recuperables, obvis; per exemple:

la cadena SN — GN — N — taula; pot reduir-se a SN — N — taula.

Si ens cal fer una anàlisi exhaustiva d'una frase com "La veïna nova és de Reus" tindrem un diagrama com **1**; però podem aplicar-hi l'escurçament de cadenes predictibles, com a **2** (on, fins i tot, podríem prescindir de FLEX). Sovint, però, n'hi haurà prou amb una anàlisi esbossada, com a **3**.

